

REGERINGEN

Regeringsbeslut 3

2010-03-04

Jo2010/889

Jordbruksdepartementet

Livsmedelsverket
Box 622
751 26 UPPSALA

Uppdrag om inrättande av samverkansgrupper eller råd för samordning av krisberedskapsplanering av livsmedels- och dricksvattenförsörjningen

Regeringens beslut

I syfte att stärka samhällets krisberedskap ges Livsmedelsverket i uppdrag att utreda och komma med förslag till inrättande och utformning av samverkansgrupper eller råd för samordning av krisberedskapsplaneringen av livsmedels- och dricksvattenförsörjning. Utgångspunkten för uppdraget är att dessa samverkansgrupper eller råd sedermera ska ges en permanent status.

Livsmedelsverket ska avrapportera uppdraget senast den 1 december 2010 till Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet).

Ärendet

Det övergripande målet för samhällets krisberedskap är att successivt utveckla samhällets säkerhet med syfte att värna om befolkningens liv och hälsa samt samhällets grundläggande värden och funktionalitet. I propositionen (prop. 2007/08:92) om stärkt krisberedskap anges en generell ökad ambition att stärka samhällets krisberedskap inom viktiga samhällsområden. Under senare år har på flera sätt uppmärksammats att krisberedskapsplaneringen vad avser försörjningen av livsmedel och dricksvatten är sådana samhällsområden som behöver stärkas.

Mot denna bakgrund har inom ramen för ett projektarbete i Jordbruksdepartementet gjorts en översyn av mål, organisation och ansvarsfördelning samt samarbetsformer för beredskapsplaneringen vad avser livsmedels- och dricksvattenförsörjningen. Projektarbetet resulterade i en rapport våren 2009 med en rad överväganden och förslag (Jo 2009/1721). Översynen är inriktad på kortvariga störningar från ett dygn till två-tre veckor, främst av regional och lokal karaktär. Svårare krissituationer som

ger mer långvariga nationella störningar eller direkta hot mot samhället som t.ex. risk för krig behandlas inte.

I rapporten konstateras brister i säkerställandet av beredskapen. Med nuvarande oklarheter i ansvarsfördelningen kan en nödvändig förstärkt samverkan inte utvecklas och struktureras mellan olika aktörer på central, regional och lokal nivå samt med privata och frivilliga organisationer.

I rapporten konstateras att Livsmedelsverket har utvecklat nätverk och samråd framför allt för dricksvattenfrågor i Samverkansgruppen för vattenförsörjning och vattenkvalitet (SAMVA) men även i viss mån för livsmedelsfrågor. Utgångspunkten enligt rapportens förslag är att i det kommande arbetet med att stärka samhällets krisberedskap så långt som möjligt bygga vidare på och utveckla de befintliga strukturerna och samsarbetsformerna. Det föreslås att det i Livsmedelsverkets samordningsansvar ska ingå att identifiera centrala aktörer och bilda nätverksgrupper för samråd, analys och planering. I samordningsansvaret ska också ingå att övervaka att risk- och sårbarhetsanalyser genomförs med fokus både på livsmedels- och dricksvattenförsörjning. På ett senare stadium av nätverksarbetet bör också ingå att identifiera lämpliga åtgärder för att stärka krisberedskapen. I detta kan också ingå att bedöma behovet av formaliserad samverkan med privata aktörer.

Livsmedelverket har från den 1 januari 2010 genom en instruktionsändring fått ett övergripande ansvar för nationell samordning av kris- och beredskapsplaneringen för försörjningsfrågor vad avser dricksvatten och livsmedel.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen delar de slutsatser som gjorts i Jordbruksdepartementets interna rapport att en fullgod krisberedskap i dagsläget inte kan säkras i tillräcklig mån vad avser livsmedels- och dricksvattenförsörjningen samt anser att den begränsning som gjorts i rapporten att rikta in sig på kortvariga störningar är rimlig.

Det krävs, som också framhålls i rapporten, en samlad syn och ett tvärsektorielt perspektiv på krisberedskapen. I syfte att bl.a. identifiera brister i samhällets samlade krishanteringsförmåga behöver gemensamma system och nätverk byggas upp. Utvecklingen har på senare år medfört att olika tekniska och ekonomiska system fått allt större betydelse för samhällets funktionalitet, samtidigt som olika verksamheter blivit alltmer sammanflätade och beroende av varandra. Den principiella utgångspunkten för samhällets krisberedskap är att det allmänna bär huvudansvaret för den nationella säkerheten men enskilda individer och företag har

också ett självklart ansvar och därmed en viktig roll i samhällets samlade krisberedskapsarbete. En rad olika aktörer kommer därför att behöva involveras. Förutom Livsmedelsverket som centralt planeringsansvarig myndighet bör även sektorsansvariga myndigheter, regionala och lokala aktörer samt näringsliv och frivilliga organisationer delta i samarbetet. Som anförts i projektrapporten görs idag inga regelbundna och systematiska analyser av risker och sårbarheter vad avser försörjningsaspekten. Redan nu har det visserligen genom Livsmedelsverkets långvariga arbete med vattenproducenterna gjorts analyser som tangerat försörjningsfrågor på dricksvattenområdet men helhetsgreppet över området behöver utvecklas.

Regeringen anser att Livsmedelsverket ska ges i uppdrag att identifiera centrala aktörer, privata såväl som offentliga, och bilda samverkansgrupper eller råd för såväl livsmedels- som dricksvattensförsörjningen. En sådan samverkan bör utformas så att risk för samarbete och informationsutbyte i strid med konkurrenslagen (2008:579) inte uppkommer. Olika förutsättningar för det fortsatta arbetet gäller givetvis för de två försörjningsområdena. På dricksvattenområdet har som tidigare nämnts försörjningsfrågor i viss mån redan hanterats och samrådsgruppen SAMVA har sedan en längre tid varit verksam. Ansvaret för nationell samordning vad avser kris- och beredskapsplanering avseende livsmedelsförsörjning i leden efter primärproduktion är däremot en ny uppgift. Förutom att Livsmedelsverket inte arbetat med livsmedel ur den aspekten skiljer sig livsmedelsområdet från dricksvattenområdet i den bemärkelse att livsmedelsförsörjning hanteras av privata aktörer och bygger på EU:s inre marknad. Livsmedelsverket ska i sin översyn och i sina förslag ta hänsyn till dessa olikheter. I arbetet med uppdraget bör Livsmedelsverket ta del av de erfarenheter som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap gjort i arbetet med och översynen av samverkansområdena tillsammans med myndigheterna som återfinns i bilaga till förordning om krisberedskap och höjd beredskap I(2006:942). I förlängningen är avsikten att dessa samverkansgrupper eller råd också ska ansvara för att hålla regeringen fortlöpande informerad om krisberedskapsläget genom en samlad uppföljning, utvärdering och rapportering.

På regeringens vägnar

Eskil Erlandsson

Marianne Sjöblom

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Försvarsdepartementet

Finansdepartementet/BA

Miljödepartementet

Näringsdepartementet